

**ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ МЕХАНІЗМИ СТВОРЕННЯ ГУМОРУ
В МОВЛЕННІ ДІТЕЙ У ТВОРАХ РЕНЕ ГОСІННІ «МАЛЕНЬКИЙ НІКОЛЯ»
ТА МАРСЕЛЯ ПАНЬОЛЯ «УЛЮБЛЕНІ ТИЖНІ»**

Князян М. О.

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри французької філології
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
вул. Дворянська, 2, Одеса, Україна
orcid.org/0000-0002-9627-5601
kniazian1970@gmail.com*

Панченко І. В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри французької філології
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
вул. Дворянська, 2, Одеса, Україна
orcid.org/0000-0001-5589-4206
ines8@ukr.net*

Весна Т. В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри французької філології
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
вул. Дворянська, 2, Одеса, Україна
orcid.org/0000-0001-9034-7988
vesnatv63@gmail.com*

Ключові слова: *іронія, епітет,
метафора, порівняння,
гіперболізація, зевгма.*

Стаття присвячена проблемі лексико-стилістичних механізмів створення гумору в мовленні дітей у творах Рене Госінні «Маленький Ніколя» та Марселя Паньоля «Улюблені тижні». Євроінтеграційні процеси в Україні активізують неабиякий інтерес вітчизняних науковців до проблеми відображення мовної картини світу дитини в царині художньої творчості західноєвропейських письменників. Гумор є важливим елементом культури, який відіграє значну роль у формуванні особистості дитини. Рене Госінні і Марсель Паньоля описують діяльність молодших школярів у таких важливих сферах, як дитина й суспільство (спілкування та взаємодія з іншими у вузькому та широкому соціальному контексті); дитина й діяльність (учні в різних видах діяльності (гра, навчання, робота), ставлення дітей до об'єктів матеріального світу. Молодші школярі висміюють певні емоційні розбіжності, проблеми в стосунках із батьками або вчителями. Різноманітні негаразди часто викликають у дітей хвилювання за власну безпеку, але, жартуючи над цим, діти отримують можливість почуватися комфортно та впевнено. Окрім цього, письменники представляють і бажання дітей брати участь у творчості в ігровій, навчальній, трудовій, суспільно корисній діяльності. Основними лексико-стилістичними механізмами створення гумору у мовленні дітей є такі, як порушення загальноприйнятої відповідності між семантикою лексичної одиниці і комунікативною ситуацією, гіперболізація

метафоричної асоціації, введення в мовний ланцюг непередбачуваних елементів, які деформують процес взаємодії персонажів, вживання оцінних одиниць на основі несподіваних ознак, не зафіксованих соціальною нормою, епіфоричні повтори прикметників, що сприяють появі нових підтекстових асоціацій, колізії уявлень та реальних дій, персоніфікація, антитестичне поєднання лексичних одиниць, використання зевгматичної конструкції, яка ґрунтується на семантичному алогізмі. Перспективи досліджень полягають у висвітленні лексико-стилістичних механізмів відображення індивідуального світу дитини у творах українських та французьких письменників.

**LEXICAL AND STYLISTIC MECHANISMS OF CREATING HUMOR IN
THE CHILDREN'S SPEECH IN THE WORKS OF RENÉ GOSCINNY
“LE PETIT NICOLAS” AND MARCEL PAGNOL “LE TEMPS DES AMOURS”**

Kniazian M. O.

*Dr. in Pedagogy, Professor,
Professor at the Department of French Philology
Odesa I. I. Mechnikov University
Dvoryanskaya str., 2, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0002-9627-5601
kniazian1970@gmail.com*

Pantchenko I. V.

*Ph.D. in Philology, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of French Philology
Odesa I. I. Mechnikov University
Dvoryanskaya str., 2, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0001-5589-4206
ines8@ukr.net*

Vesna T. V.

*Ph.D. in Philology, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of French Philology
Odesa I. I. Mechnikov University
Dvoryanskaya str., 2, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0001-9034-7988
vesnatv63@gmail.com*

Key words: *irony, epithet,
metaphor, comparison,
hyperbolization, zeugma.*

The article is devoted to the problem of lexical and stylistic mechanisms of creating humor in the child's speech in the works of René Goscinny “Le Petit Nicolas” and Marcel Pagnol “Le Temps des amours”. European integration processes in Ukraine are intensifying the considerable interest of domestic scientists in the problem of reflecting the language picture of the child's world in the realm of artistic creativity of Western European writers. Humor is an important element of culture that plays a significant role in the formation of a child's personality. René Goscinny and Marcel Pagnol describe the activities of younger schoolchildren in such important areas as “the child and society”, “child and activity” (schoolchildren in various activities, children's attitude to objects of the material world). Younger pupils make fun of certain emotional disagreements, problems in relations with parents or teachers. Various troubles

often cause children to worry about their own safety, but by joking about it, children get the opportunity to feel comfortable and confident. In addition, the writers represent the children's desire to participate in creativity in play, study, work, socially useful activities. The main lexical and stylistic mechanisms of creating humor in children's speech are such as violation of the generally accepted correspondence between the semantics of a lexical unit and the communicative situation that takes place; hyperbolization of metaphorical association; the introduction of unpredictable elements into the language chain that deform the process of character interaction; the use of evaluation units based on unexpected features not fixed by social norms; epiphoric repetitions of adjectives, which contributes to the emergence of new subtextual associations; collision of ideas and real actions; personification; antithetical combination of lexical units; the use of a zeugmatic construction, which is based on a semantic alogism. The prospects of the research consist in highlighting the lexical stylistic devices of the reflection of the child's individual world in the works of Ukrainian and French writers.

Постановка проблеми. Необхідність виявлення впливу різних соціально-політичних подій у світі, науково-технічних інновацій у побутовій, освітній, професійній сферах життя на характер становлення особистості молодих європейців актуалізує пріоритетність дослідження засобів відображення мовної свідомості й мовної картини світу дитини. Наголосимо на тому, що у мовній свідомості дітей гумор є важливим компонентом загальної культури, а почуття гумору дозволяє дитині знаходити позитивне в складних життєвих ситуаціях, не сприймати труднощі всерйоз, залишатися безпосередньою, вникати у суть справ, генерувати й втілювати цікаві ідеї.

Вивчення окресленої проблеми пов'язане з такими важливими науковими завданнями, як систематизація стилістичних засобів у аспекті відзеркалення мовної картини світу дитини, розкриття шляхів збагачення науково-лінгвістичного фонду з проблеми виявлення особливостей розвитку особистості в художній літературі, розгляд психолінгвістичних закономірностей формування мовної свідомості дитини на тлі художньої літератури європейських країн.

Підкреслимо, що представниками французької літератури, у творах яких з майстерним використанням комічного ефекту яскраво відображені особливості мовлення дітей, є Р. Госінні та М. Паньоля. Базою дослідження лексико-стилістичних засобів створення гумору в мовленні дітей були обрані саме твори Р. Госінні "Le Petit Nicolas" (в українському перекладі назва твору – «Маленький Ніколя») та М. Паньоля "Le Temps des amours" (в українському перекладі – «Улюблені тижні»), оскільки нараторами є молодші школярі.

Аналіз останніх публікацій дозволяє виявити напрями започаткування дослідження зазначеної проблеми, а саме висвітлення сутності, структури та підходів до формування мовної картини

світу у молодших школярів (І. Бушай, Г. Занько, Н. Марецька), а також визначити вплив на неї середовища, наприклад, шкільного (J.-M. Colleta, C. Reverdy, A. Florin, D. Véronique, J.-P. Courtial, Ya. Goupil) та родинного (О. Бровкіна, С. Баранова), розкрити потенціал гумору як засобу розвитку дитини (L. Kutner).

Утім, невирішеною частиною загальної проблеми, якій присвячена стаття, залишається висвітлення механізмів відображення особливостей мовлення дітей (а саме шкільного віку) у літературі, зокрема французькій. Лексико-стилістичні засоби створення гумору у мовленні молодших школярів, котрі є персонажами творів французьких письменників, не були предметом спеціального дослідження.

Метою статті є висвітлення лексико-стилістичних механізмів створення гумору в мовленні дітей у творах Р. Госінні «Маленький Ніколя» та М. Паньоля «Улюблені тижні». **Завдання статті:** виокремити напрями та аспекти репрезентації Р. Госінні та М. Паньоля життєдіяльності молодших школярів у творах «Маленький Ніколя» та «Улюблені тижні»; виявити та схарактеризувати основні лексико-стилістичні механізми створення гумору в мовленні дітей в зазначених творах.

Предметом дослідження є лексико-стилістичні механізми створення гумору в мовленні дітей; **об'єктом дослідження** – засоби передачі комічного ефекту в творах Р. Госінні «Маленький Ніколя» та М. Паньоля «Улюблені тижні».

Виклад основного матеріалу дослідження. Як стверджують науковці (І. Бушай), модель образу світу молодших школярів складається з компонентів, що представляють просторово-часові, фізичні, гендерно-етнокультурні, науково-аналітичні, соціальні образи [4, с. 23]. Узагальнюючи позиції науковців з цієї проблеми (І. Бушай, Г. Занько, J.-M. Colleta, C. Reverdy), маємо змогу

стверджувати, що мовлення молодшого школяра відображає його мовну картину світу, котру правомірно структурувати відповідно до таких основних напрямів, як дитина і суспільство, а також дитина та її діяльність.

Розглядаючи перший із зазначених напрямів (дитина і суспільство), слід підкреслити, що діти у своїх жартах висміюють певні емоційні розбіжності, проблеми в стосунках із батьками або вчителями. Різноманітні життєві проблеми чи негаразди часто викликають у дітей хвилювання за власну безпеку, але, жартуючи над цим, діти отримують можливість почуватися комфортно та впевнено.

Наприклад, у реченні: «*Alors les initiés se rangèrent autour de moi, et une grande et belle bataille allait commencer, quand le tambour de Waterloo sonna la retraite générale...*» [3, с. 13] внаслідок взаємодії між двома взаємовиключними компонентами – епітетом «*belle*», який конотує *гармонію, вроду, досконалість*, і іменником «*bataille*», що імплікує *ворожнечу, війну, агресію*, порушується загальноприйнята відповідність між семантикою лексичної одиниці і комунікативною ситуацією. Далі відбувається втручання уявлення в зону поняття, тобто гіперболізація метафоричної асоціації між шкільним дзвоником і боєм барабану Ватерлоо, внаслідок чого створюється додатковий екстралінгвістичний контекст, який надає ситуації ознак комічності.

Описання Ніколя поведінки своїх товаришів: «*Eudes... commence à distribuer des coups de poing sur le nez de ceux qui se trouvent le plus près de lui, c'est-à-dire sur ceux de son équipe. Tout le monde crie, court. On s'amuse vraiment bien, c'est formidable!*» репрезентує специфічний спосіб подачі фактуальної інформації, орієнтованої на демонстрацію форм взаємодії комунікантів-персонажів, що відхиляються від соціокультурних норм поведінки. Фактор несподіванки, що полягає у введенні в мовний ланцюг непередбачуваних елементів, які деформують нормативний хід інтерації персонажів і порушують відповідність між інформацією, яка повідомляється, з уже наявною, призводить до створення нової моделі реальності, що зумовлює комічний ефект ситуації. Так, згідно з нормативною семантикою дієслова «*distribuer (des coups de poing)*», «*crier*», «*courir*» в даному контексті не виявляються показниками позитивних дій. Однак наступне дієслово «*s'amuser*», яке резюмує попередні події, своєю протилежною семантикою (відволікатися від чогось гнітючого, важкого) повністю порушує соціокультурні стереотипи, сприяючи, таким чином, виникненню абсолютно нових комічних умовиводів.

У фрагменті, в якому описується ситуація в класі («*Tout le monde se lève et crie, sauf Clotaire qui pleure toujours dans son coin et Agnan qui*

est allé au tableau et qui récite «Le Corbeau et le Renard». La maîtresse, l'inspecteur et le directeur crient «Assez!» On a tous bien rigolé» [1, с. 11], спостерігаємо нестереотипну інформацію, яка не відповідає загальноприйнятим цінностям соціуму. Дієслово «*crier*», що передбачає відповідну реакцію страху, в даному вживанні викликає реакцію, невідповідну до контексту: «*on a bien rigolé*», що і є джерелом ситуативних комічних конотацій.

Дослідження лексико-стилістичних механізмів створення гумору в мовленні молодших школярів відповідно до напрямку «дитина та її діяльність» дає змогу констатувати вживання оцінних одиниць на основі несподіваних ознак, які не зафіксовані соціальною нормою. Так, старанність і ретельність у навчальній діяльності не сприймаються учнями як гідні якості, навпаки, вони асоціюють їх з божевільям: «*Agnan ne joue pas pendant la récréation, il emporte un livre et il repasse ses leçons. Il est fou, Agnan!*» [1, с. 14].

Знаходить своє відображення в творах Р. Госінні й М. Паньоля така важлива властивість дітей цього вікового етапу, як їхній потяг до таємниць і секретів. Слід підкреслити, що дитячі секрети потрібно сприймати як особливу субкультуру, ідея та форми втілення якої передаються як культурна спадщина від старших до молодших. Ця традиція зберігається ще й тому, що секрет є вдалою формою задоволення якоїсь важливої потреби дитини, котра назриває і стає актуальною в певній ситуації. Дуже часто особисті таємниці дітей стають першими кроками до їхнього дорослішання і, отже, першими пошуками їхньої незалежності. Секрети зближують, об'єднують, вони розкриваються тільки довіреним союзникам, більше ніхто не має права проникнути в особистий простір даної групи. Зазначені ідеї чітко простежуються у такій думці Марселя: «*Cette année de sixième ne fut marquée d'aucun autre événement considérable, si ce n'est la fondation d'une Société Secrète, qui n'avait d'ailleurs pas d'autre but que de rester secrète...*» [3, с. 9]. Епіфоричний повтор прикметника «*secrète*» створює виразний художньо-стильовий ефект, сприяючи появі нових підтекстових асоціацій, які формують гумористичну інтонацію фрагмента та реалізують домінуючу настанову дитячого світобачення.

Окрім цього, письменники яскраво представляють і прагнення дітей до творчості у будь-яких видах діяльності – ігровій, навчальній, трудовій, суспільно корисній. Для творчої діяльності молодших школярів характерна допитливість, легкість генерування ідей, безкорисливість, самовіддача. Діти з неймовірним відчуттям радості та енергією вигадують та створюють те, що репрезентує певні об'єкти, процеси, зв'язки у навчальній, соціальній, професійній сферах.

Наприклад, з неабияким гумором Р. Госінні описує хімічні експерименти Ніколя та Аняна, результати яких виявилися приголомшливими для матерів хлопчиків, що відображається письменною допомогою літоти «*on n'est pas bien propre*», гіперболи «*elle n'a jamais vu une chose pareille*», епітету «*incroyable*» [1, с. 33]. На думку Ніколя, він дуже добре розважався з Аняном («*Je dois dire que c'est assez juste, parce qu'avec Agnan, on a tout de même fait pas mal de bêtises. En somme, tamen a raison, comme toujours: je me suis bien amusé avec Agnan*» [1, с. 33]), але хлопчик не розуміє однієї речі: чому мама Аняна тепер не захоче, аби він відвідав Ніколя. У творчій діяльності діти реалізують певні соціальні ролі, вони приймають усі умовності гри, аби бути якнайбільше схожими на дорослих. Наприклад, Ніколя та його друзі вирішили «поїхати на пікнік» на улюбленому старому автомобілі без жодного колеса (Ніколя характеризує цей «транспортний засіб» як «*drôlement chouette*»), котрий вони знайшли на пустищі. Р. Госінні іронічно вкладає у уста «водія» зауваження, які висловлюються дорослими людьми: «*Gare-toi, eh papa! Va donc, eh chauffard! Assassin! Vous avez vu comment je l'ai doublé, celui-là, avec sa voiture sport?*» [2, с. 2]. Хлопчик, імітуючи поведінку свого батька, вживає лексичні одиниці, одна з яких є фамільярно позначеною («*chauffard!*»), а друга – негативно конотованою гіперболічною метафорою («*Assassin!*»). Він хизується своїм умінням добре водити машину, оскільки зміг обігнати спортивний автомобіль, про що свідчить гіпербола «*comment je l'ai doublé, celui-là, avec sa voiture sport?*». Приїхавши на пікнік, діти уявляють собі, що вони знаходяться біля річки, роблять вигляд, що носять воду, розпалюють вогонь, їдять курятину, сплять, купаються в річці тощо.

Гумористично репрезентована авторами й колізія уявлень дітей про необхідність бережного ставлення до оточуючого світу та їхніх деструктивних дій, що, наприклад, яскраво відображається у фрагменті, в якому Ніколя з Аняном робили кораблики з підручника «Арифметика»: «*Heureusement, moi, je sais faire des bateaux en papier et on prend les feuilles du livre d'arithmétique. Bien sûr, on essaie de faire attention, pour qu'Agnan puisse recoller après les pages dans son livre, parce que c'est très vilain de faire du mal à un livre, à un arbre ou à une bête*» [1, с. 32]. Початкова персоналізація, яку поступово нанизуванням лексем автор перетворює у фіналі в зевгму, стає кількісно і якісно інформативнішою при актуалізації цілого комплексу позитивних якостей дитини, які законірно виявляються саме в цьому віці. Ідеться про безпосередність, простодушність, життєрадісність, винахідливість, кмітливість, відповідальність, а також людяність та доброту.

Слід наголосити, що Р. Госінні та М. Паньоль особливу увагу при створенні гумору в мовленні дітей звертають на недисциплінованість молодших школярів, котра найчастіше проявляється в бійках на перервах та після уроків. Наприклад, Ніколя із захватом згадує: «*Nous, on a commencé à se battre et c'est une récréation drôlement chouette...*». У цьому реченні антитетичне поєднання дієслова «*se battre*» і епітета «*chouette*» призводить до двозначної інтерпретації фрагмента, посилюючи його іронічний потенціал.

Поряд з цим у творі М. Паньоля головне, чого не розуміють школярі, – це умовності, безглузді правила, норми поведінки, котрі іноді, на думку учнів, не відповідають потребам. Дитяче світосприймання яскраво відбивається в іронії, яка висловлена Марселем про необхідність вивчення історії Римської імперії: *le professeur «... essaya de nous intéresser à cet absurde Romulus, qui, après avoir tété une louve..., assassina son frère pour fonder l'Empire romain, et encombrer les programmes de l'enseignement...»* [3, с. 19]. Вдале використання зевгматичної конструкції, яка ґрунтується на семантичному алогізмі правильної синтаксичної форми, підсилює значущість експресивного плану і комічного складника фрагмента.

Висновки і перспективи подальших розробок. Р. Госінні та М. Паньоль описують життєдіяльність молодших школярів у таких важливих напрямках, як індивідуальне «Я» дитини (потреби, мотиви, емоційний стан, характер, здібності; зовнішній вигляд; ставлення до свого внутрішнього «Я» та власної зовнішності), а також «дитина та її діяльність» (молодші школярі у контексті ігрової, навчальної, трудової діяльності й творчого характеру, ставлення дітей до об'єктів матеріального світу). Основними лексико-стилістичними механізмами створення гумору в мовленні дітей у зазначених творах є такі: іронія в поєднанні з епітетами і градацією; порівняння; гіперболізація метафоричних асоціацій між різними об'єктами дійсності; зевгматичні конструкції. Перспективи подальших наукових розвідок передбачають проведення компаративних досліджень механізмів створення гумору у мовленні дітей у творах українських та французьких письменників у такому важливому аспекті цієї проблеми, як висвітлення індивідуального світу дитини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Gosciny, R. *Le Petit Nicolas*. URL: https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/229497/mod_resource/content/1/Le_Petit_Nicolas_-_Sempre_Gosciny.pdf.
2. Gosciny R. *Le petit Nicolas et les copains*. URL: <https://nemaloknig.net/read-196953/?page=2>.

3. Pagnol M. *Le temps des amours*. Paris: Édition de Fallois. 1988. 280 p.
4. Бушай І.М. Психологічні основи становлення образу світу дітей шкільного віку : автореф. дис. ... докт. психол. наук : 19.00.07. Київ, 2009. 40 с.
5. Занько Г. Основні елементи картини світу українськомовної дитини. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*. 2014. № 2. С. 19–23.
6. Марецька Н.А. Формування мовної картини світу в психолінгвістичній проєкції на культурознавчу компетенцію молодших школярів. *Педагогічні науки*. 2007. Випуск 44. С. 9–96. URL: http://ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_44/20.pdf.
7. Colleta J.-M. *Le développement de la parole chez l'enfant âgé de 6 à 11 ans. Corps, langage et cognition*. Wavre (Belgique) : Mardaga, 2004.
8. Reverdy C. *La coopération entre élèves : des recherches aux pratiques*. Dossier de veille de l'IFÉ, № 114, décembre. Lyon : ENS de Lyon. 2016. URL: <https://edupass.hypotheses.org/1080>
9. Florin A., Véronique D. Courtial J.-P., Goupil Ya. Apprentissage de la communication en milieu scolaire: synthèse. *Apprentissage de la communication en milieu scolaire*. 2003. URL: <https://edutice.archives-ouvertes.fr/edutice-00000287/document>
10. Бровкіна О., Баранова С. Родина vs дискурс. *Psycholinguistics. Психолінгвістика. Психолінгвістика*. 2019. № 25 (2). С. 31–49. URL: <https://doi: 10.31470/2309-1797-2019-25-2-31-49>
11. Kutner L. *Humor as a Key to Child Development*. PsychCentral. 2018. URL: <https://psychcentral.com/lib/humor-as-a-key-to-child-development/>
3. Pagnol M. (1988) *Le temps des amours*. Paris: Édition de Fallois. 280 p.
4. Bushay, I.M. (2009) *Psykholohichni osnovy stanovlennia obrazu svitu ditei shkilnoho viku* [Psychological bases of becoming of appearance of the world of children of school age]. *Extended abstract of doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
5. Zanko, H. (2014) *Osnovni elementy kartyny svitu ukrainskomovnoi dytyny* [The main elements of the Ukrainian-speaking child's picture of the world]. *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky – Scientific Bulletin of the Lesia Ukrainka Eastern European National University*. № 2. P. 19–23 [in Ukrainian].
6. Maretska, N.A. (2007) *Formuvannia movnoi kartyny svitu v psykholinhvistychnii proektsii na kulturoznavchu kompetentsiiu molodshykh shkoliariv* [The formation of linguistic worldview in the psycholinguistic aspect of the pupil's linguistic-cultural competence]. *Pedahohichni nauky – Pedagogical sciences*. № 44. P. 9–96 [in Ukrainian].
7. Colleta, J.-M. (2004) *Le développement de la parole chez l'enfant âgé de 6 à 11 ans. Corps, langage et cognition*. Wavre (Belgique): Mardaga.
8. Reverdy, C. (2016) *La coopération entre élèves : des recherches aux pratiques*. Dossier de veille de l'IFÉ, n 114, décembre. Lyon : ENS de Lyon. URL: <https://edupass.hypotheses.org/1080>
9. Florin, A., Véronique, D. Courtial, J.-P., Goupil, Ya. (2003) *Apprentissage de la communication en milieu scolaire: synthèse. Apprentissage de la communication en milieu scolaire*. URL: <https://edutice.archives-ouvertes.fr/edutice-00000287/document>
10. Brovkina, O., Baranova S. (2019) *Rodyna vs dyskurs* [Family vs Discourse]. *Psykholinhvistyka – Psycholinguistics*. № 25(2). P. 31–49 [in Ukrainian]. URL: <https://doi: 10.31470/2309-1797-2019-25-2-31-49>
11. Kutner, L. (2018) *Humor as a Key to Child Development*. PsychCentral. URL: <https://psychcentral.com/lib/humor-as-a-key-to-child-development/>

REFERENCES

1. Gosciny, R. *Le Petit Nicolas*. URL: https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/229497/mod_resource/content/1/Le_Petit_Nicolas_-_Sempre_Gosciny.pdf
2. Gosciny, R. *Le petit Nicolas et les copains*. URL: <https://nemaloknig.net/read-196953/?page=2>